

RUDAR

GLASILO KOLEKTIVA
RUDARSKO-ELEKTROENERGETSKEGA KOMBINATA VELENJE

LETO IX

PETEK, 27. JUNIJA 1975

ŠTEVILKA 7

Celje - skladišče

D-Per
65/1975

5000013529,7

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

V lignitu

Zasekač.
Brnenje.
Prah
v oči,
srce,
in kri.

Pa vendar te grebem z ljubeznijo
in rijem in rijem
v ta črni svet;
kakor bi srečo iskal,
kot bi se tebi predal
v črnih,
mračnih,
rovih,
ki sem jih skopal.

Nisem jaz tvoj.
In če gorim,
ne vračam se tebi v pepel.
Jaz tlim počasi,
kot je počasno vsako gorje.

Glej moje dlani,
glej izpit obraz!
In četudi pod zemljo -
je delo,
je kruha za nas.

Zato bom gorel s teboj.
Zato te bom ljubil - sončni dan,
svoboda blesteča.
Zato te bom branil,
pravica življenja.
Zato te bom ljubil,
tebe ČLOVEKA!

Stane Žula

RUDARJI SREČNO!

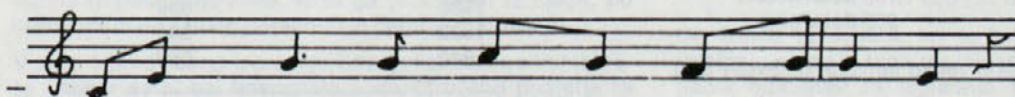
Sto let težaškega dela pod zemljo.
Sto let borbe s plini, vodo in pritiski.
Krvavi žulji, reke prelitega znoja in tovariši, katerih šihl se je za vedno končal.
Tam doli v naših jamah so dali v 100 letih

več kot sedeminšestdeset milijonov ton lignita,

tega našega, nam rudarjem tako dragega pa tudi tako osovraženega in preklinjanega rjavega zlata.
Te gore lignita so nam 100 let dajale vsakdanji kruh...

Na teh gorah lignita smo zgradili naše, lepo, rudarsko Velenje.
V tem našem lignitu, ki je še pod zemljo, je tudi naš jutrišnji dan, naš jutrišnji kruh.
Zato, dragi rudarji, iskrene čestitke k visoki obletnici in za naš praznik z najboljšimi željami za čim uspešnejše in varno delo in -- da bi po Šaleški dolini še dolgo odmevala naša pesem:

"Stan rudarski, bodi nam proslavljen..."

SEHER ANTON, dipl. ing. rudarstva

Sto let dela našega rudnika

Drugi del

Ko je premogovnik iz privatnega lastništva prešel v lastništvo avstro-ogrske države, so ga preimenovali v

"erarjev premogovnik v Škalah pri Velenju".

Obdobje prve svetovne vojne

Zaradi začetka vojne v avgustu 1914. leta je začela vsa industrija delati s polno paro in zato je bil tudi lignit zelo iskan. Proizvodnja lignita je začela rasti, vendar predvsem na račun povečanja števila zaposlenih. Ob koncu vojne je premogovnik štel 900 zaposlenih. Ker ni bilo na razpolago dovolj civilnih delavcev, saj so ti morali obleči vojaško sukno, so med jamske delavce vključili tudi vojne ujetnike, ki so bili predvsem ruske narodnosti.

Ob tolikšnih naporih so bili vidni tudi rezultati, saj so v letu 1917 dosegli do takrat **največjo proizvodnjo lignita**:

skupno letno	173 787 ton
in povprečno dnevno okoli	560 ton.

Po tem višku je proizvodnja - pač v skladu z razkrojem stare monarhije - začela spet hitro upadati.

Iz tega obdobja je treba omeniti še **vdor vode**, ki se je zgodil 21. novembra 1918. leta.

Okoli 350 metrov severno od jaška Rudolf so se z odpiralnim hodnikom na koti +300 (okoli 90 metrov pod površino) nepričakovano približali osnovnemu gorju, ki je na tem področju močno vodonosno, in zaradi velikega pritiska je voda iz osnovnega gorja vdrla v jamske prostore ter začela zalivati jamo. Začetni pritok okoli 9 kubičnih metrov vode v minuti se je sicer kmalu zmanjšal na 4 kubične metre v minuti, vendar je bil tudi tolikšen prevelik za zmogljivosti jamskega črpališča. Šele z dodatnimi črpalkami, ki so jih dobili od drugod, so v zadnjih trenutkih uspeli preprečiti, da se jama ni v celoti potopila.

Skoraj leto dni so zapirali vodo na vdornem mestu, da so jo dokončno zaprli.

Voda iz osnovnega gorja, ki so jo v jami zaprli s solidnim betonskim jezom, je bila dobre kvalitete in zato so jo dolga leta uporabljali tudi kot pitno vodo v mestnem vodovodu.

Obdobje stare Jugoslavije

Tudi v novi državi je velenjski premogovnik ostal v državni lasti in je dobil naziv

"državni rudnik Velenje".

Prva leta v novi državi so obetala boljše čase tudi za lignit. **Proizvodnja** je začela rasti, tako da so leta 1922 dosegli

skupno letno proizvodnjo	202 320 ton
in povprečno dnevno	677 ton.

Vendar, ker je bilo vse težje s prodajo lignita, se je stanje kar kmalu močno obrnilo na slabše, in vse do leta 1940 letna proizvodnja lignita ni več dosegla 200 000 ton. Posebno težko je bilo v letih 1932 do 1937. Med temi leti pa je bilo najbolj črno leto 1934, v katerem so povprečno dnevno proizvodnjo morali omejiti kar na 341 ton, tako da v celem letu niso proizvedli več kot 69 220 ton.

To so bila najtežja leta od začetka obstajanja rudnika. To vidimo tudi iz tega, da je že več desetletij prej vsaj za jamske delavce bilo dela za okoli 48 ur na teden in da so jamski delavci v letnem merilu tako dosegli nekaj čez 300 delavnikov. Še v letu 1919, recimo, so jamski delavci imeli 302 delavnikov, potem pa vse obdobje do 1940. leta precej manj - najmanj pa v letih po nastopu svetovne krize, ko so imeli komaj okoli 200 delavnikov;

leta 1931	203 delavnike,
leta 1932	199 delavnikov,
leta 1934	203 delavnike.

Poleg tega so v teh hudih letih veliko jamskih delavcev tudi odpustili:

leta 1923 je bil stalež jamskih delavcev še	659,
leta 1934 pa je padel kar na	152.

Vsemu temu pa je slej ko prej bilo vzrok dejstvo, da lignit niso mogli prodati.

V težnji, da bi napravili lignit bolj privlačen za tržišče, so na rudniku narsikaj poskušali. Opravili so tudi poizkuse s sušenjem lignita, vendar dalj od njih niso prišli.

Od vseh zamisli, kako povečati porabo velenjskega lignita, se je še najbolj obnesla ideja o **izgradnji toplotne električne centrale**. To so leta 1927 začeli tudi graditi in leta 1929 je že začela obratovati. V prvi fazi je elektrarna imela le dva turboagregata, od katerih je vsak imel 1000 kW moči. Leta 1934 pa so dodali še agregat z močjo 5 250 kW, tako da so znašale skupne instalirane zmogljivosti termoelektrarne

7 250 kW ali 7,25 MW.

Kljub temu, da je bila ta termoelektrarna priključena na takratno banovinsko daljnovidno električno omrežje, pa je bila skupna poraba električne energije v Sloveniji tisti čas še preskromna, da bi elektrarna lahko bila izkoriščena. V letu 1936, na primer, je bilo izkoriščene le okoli 1,1 MW njene celotne moči. Obremenitev termoelektrarne in s tem tudi poraba premoga sta naraščali le počasi in sta se šele v medvojnem času uskladili z zgrajenimi zmogljivostmi.

Povečanje porabe lignita v lastni termoelektrarni, in tudi splošna konjunktura, ki je nastopila zaradi bližajoče se vojne vihre, je doprinesla, da so bile skupne potrebe po lignitu spet večje. Vzporedno z večanjem potreb je rastla tudi letna rudniška proizvodnja, ki je zadnje leto pred začetkom druge svetovne vojne prvič bistveno preseгла 200 000 ton. V 1940. letu so namreč dosegli

skupno letno proizvodnjo	242 420 ton
in povprečno dnevno	797 ton.

Kljub temu, da je povečanje proizvodnje ob koncu obdobja med obema vojnima deloma izboljšalo splošni ekonomski položaj rudnika, je bil ta še vedno na meji rentabilnosti. Morebiti tudi zato, ker je za vse obdobje med obema vojnima bilo značilno, da so se pri iskanju poti in načinov za zmanjšanje stroškov proizvodnje posvetili predvsem reševanju manjših problemov za **izboljšanje postopkov pridobivanja**.

"Lauferji" in težko naloženi "hunti" — spravilo lignita z naših "ortov" še pred slabim dvema desetletjema

Tako so po začetku obratovanja nove termoelektrarne začeli najprej z elektrifikacijo: z uvedbo električnih vrtnalnih strojkov so odpravili zamudno ročno vrtnanje jamskih vrtn; z uvedbo električnih zasekovalnih strojev so zmanjšali porabo razstreliva, povečali napredke jamskih priprav in zmanjšali stroške vzdrževanja pripravljenih jamskih prostorov; z uvedbo večjega števila električnih vitlov in stresalk so izboljšali transport; poizkusili so tudi z mehaniziranim nakladanjem in uredili napravo za zaplavljanje jamskih prostorov, kar je olajšalo borbo z jamskimi ognji.

Značilna leta tega obdobja glede na število zaposlenih pa so tale!

leto	zaposlenih
1920	828
1925	650
1930	559
1935	330
1940	550

V skupnem številu zaposlenih v vseh takratnih slovenskih premogovnikih gornje pomeni okoli 7-odstotni delež!

Iz obdobja med obema vojnima so zanimivi tudi podatki o tem, koliko je rudnik v tem obdobju zgradil novih in koliko je v tem obdobju imel vseh stanovanjskih prostorov skupaj!

Na novo je zgradil in uredil:

9 stanovanj za nameščence,
35 stanovanj za delavske družine,
14 sob za samce in
3 sobe za goste.

V celoti pa je razpolagal z naslednjimi stanovanjskimi prostori:

18 stanovanj za nameščence,
111 stanovanj za delavske družine,
14 sobami za samce in
3 sobami za goste.

Obdobje okupacije

Novi "gospodarji" so takoj spoznali velik pomen energetskih rezerv v šaleškem lignitu, in so takoj začeli pripravljati načrte za njihovo izkoriščanje v velikem obsegu.

Z dodatnimi globinskimi vrtnami so na grobo ugotovili rezerve lignita v celotni kadunji in se na osnovi rezultatov odločili, da povečajo proizvodne zmogljivosti rudnika na 3 000 000 ton. Za to povečanje so nameravali odpreti novo jamo z dvema jaškoma v bližini sedanjih objektov TOZD PGM in jo povezati tudi z jamo Škale. Čisto zraven Šoštanja pa so nameravali zgraditi tudi večjo termoelektrarno. Zaradi razvoja dogodkov, ki je delal proti okupatorju, pa ti načrti niso bili uresničeni.

Ker okupator teh svojih načrtov ni mogel uresničiti, je skušal čim bolj izkoristiti razpoložljive proizvodne zmogljivosti rudnika. S povečanjem števila zaposlenih, uvajanjem trdega delovnega reda in s povečevanjem števila delavnikov mu je uspelo, da je dosegel do tedaj največjo letno in povprečno dnevno proizvodnjo. V letu 1943 je namreč rudnik dosegel:

skupno letno proizvodnjo	320 190 ton
in povprečno dnevno	1 000 ton.

To povečanje je omogočila tudi na novo uvedena mehanizacija (stresalke, transportni trakovi, zasekovalni stroji), ki so jo uvedli v velikem obsegu.

Visoka letna proizvodnja v letu 1943 je bila zadnji pomembnejši rezultat, ki ga je okupator še mogel iztisniti iz velenjskega rudnika. V letu 1944, ko se je tudi v Šaleški dolini vse bolj krepilo narodnoosvobodilno gibanje, je namreč začela proizvodnja hitro upadati. Posebno težak udarec za okupatorjevo preskrbo s premogom je bil **napad enot NOV** na rudnik v noči od 30. aprila na 1. maj 1944. leta, med katerim so enote NOV onesposobile za proizvodnjo najvažnejše rudniške objekte.

Drugi večji udarec je proizvodnim zmogljivostim rudnika prizadejal **bombni napad zavezniških letal** 28. decembra 1944. leta. Med tem napadom, ki je do konca januarja naslednjega leta onemogočil izvažanje premoga iz jame, je po uradnih podatkih izgubilo življenje 9 vojakov in 24 civilistov, pretežno rudniških delavcev.

Mimogrede, v letih okupacije je bilo na rudniku **zaposlenih naslednje število delavcev!**

leto	poprečni stalež
1941	739
1942	899
1943	921
1944	935

Iz let okupacije naj omenimo še podatek, da so v začetku okupacije zgradili za rudnik 2 zidani hiši s skupno 16 stanovanji in 2 leseni hiši s skupno 4 stanovanji. V ta stanovanja je takratno vodstvo rudnika vselilo pretežno le nemške izseljence iz jugovzhodnih področij "velikega rajha" - predvsem iz Bukovine.

Vzpon rudnika po osvoboditvi

Po odhodu tujih oblastnikov so vodstvo rudnika prevzeli domači delavci. Vendar razlika v primerjavi s prejšnjimi časi ni bila samo v menjanju vodstva - v celoti se je menjala družbena ureditev in nastali so tudi čisto novi pogoji gospodarjenja. Za premogovnike je bilo poleg drugega važno predvsem to, da je postal premog tako iskan proizvod, da so bile potrebe po premogu veliko večje od proizvodnih zmogljivosti. In to ne samo za kratko obdobje obnove - zaradi načrtno industrializacije države so bile potrebe po premogu dolgoročne značaja!

V začetnem povojnem obdobju je bilo zato treba doseči čim večjo proizvodnjo z obstoječimi proizvodnimi zmogljivostmi, hkrati pa začeti tudi z izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti.

Čeprav pa je takrat kazalo, da na ugodne dolgoročne perspektive razvoja premogovnikov ne bodo mogli negativno vplivati razni pretresi, ki občasno zadenejo gospodar-

stvo, je do tega vendar prišlo, tako da v tridesetih povojnih letih lahko ločimo tri razvojna obdobja našega rudnika:

1. obdobje nenehnega povečevanja proizvodnih zmogljivosti in proizvodnje med leti 1945 in 1965,
2. obdobje negotovosti med leti 1966 in 1968,
3. obdobje ponovnega vzpona od leta 1969 dalje.

Plamen rudarske "bencinke" — nekoč edini zanesljivi svarelec rudarja pred zahrbtnimi jamskimi plini

In potem so proti koncu štiridesetih let začeli graditi izvažalni jašek v Prelogah in iz jame Škale "gnati" proti njemu zvezne vpadnike

obdobje nenehnega povečevanja proizvodnih zmogljivosti in proizvodnje

Zadovoljevanje začetnih potreb po premogu je bilo možno samo s proizvodnjo iz edine aktivne jame, za katero se je postopoma udomačil naziv

"jama Škale".

Ob solidnih učinkih je znašala dnevna proizvodnja te jame okoli

1 500 ton lignita.

S prvim petletnim načrtom razvoja, za obdobje 1947 do 1951, pa so predvideli, da bi naj velenjski rudnik povečal proizvodno zmogljivost na

1 500 000 ton lignita letno.

Te zmogljivosti se bi naj dosegle z odpiranjem nove jame zahodno od jame Škale. Novo jamo, ki so ji dali naziv

"jama Preloge",

so začeli odpirati takoj v začetku 1948. leta. V Prelogah pa so začeli graditi izvažalni jašek in iz jame Škale "gnati"

proti njemu zvezne vpadnike. V juniju 1950. leta je že bila vzpostavljena jamska zveza med jamo Škale in novo jamo, jamo Preloge.

Redno izvažanje premoga skozi na novo izgrajen jašek v Prelogah se je začelo v začetku 1954. leta, in sicer začasno še z jamskimi vozički. Ko je bila zgrajena tudi nova klasirnica — ta je bila zgrajena do maja 1956 — pa je izvažalni stroj dobil skipe, posode za izvažanje, in izvoz premoga je začel teči v neprekinjenem toku od odkopov v jami do klasirnice.

Razen izvažalnega jaška in klasirnice so v Prelogah — približno do leta 1956 — zgradili še ostale potrebne objekte za novi proizvodni center in tako v predvidenem roku zgradili vse s programom predvidene proizvodne zmogljivosti.

Vendar, komaj je bila izpolnjena prva, je bila tu že nova naloga: do leta 1963 je bilo treba proizvodne zmogljivosti rudnika povečati na

3 500 000 ton lignita letno.

Ker so bile mere večine že zgrajenih zunanjih objektov preračunane za večje proizvodne naloge, je bilo treba za povečevanje zmogljivosti poskrbeti predvsem pri odpiranju novih odkopnih polj, uvajanju mehanizacije in izpopolnjevanju postopkov pridobivanja.

Kot kažejo podatki o letnih proizvodnjah v letih 1946 — 65, so tudi to novo nalogo pravočasno dosegli, saj je letna proizvodnja naraščala takole!

leto	ton
1946	321 790
1950	477 230
1955	1 116 500
1960	2 200 000
1965	3 472 770

Ob takem naraščanju letne proizvodnje se je večal tudi delež velenjskega premogovnika v skupni proizvodnji premoga v Sloveniji; ta delež je od 11,5 % v letu 1940 narasel:

v letu 1957 na 40,8 %
in v letu 1965 na 57,9 %.

šlo, ker so že začeto graditev tega kombinata iz različnih razlogov ustavili in hkrati z njo tudi nadaljnjo izgradnjo termoelektrarn v Šoštanj.

Obdobje negotovosti med leti 1966 in 1968

Leto 1966 za rudnik ni bilo neugodno samo zaradi tega, ker mu je porušilo široko zasnovane razvojne načrte; tudi pri tekoči proizvodnji se je začelo nepričakovano zatikati.

Spremembe v stališčih, kaj je najbolj ugoden vir energije za zadovoljevanje velikih energetskih potreb, so se iz razvitih držav prenesle tudi k nam in začele vplivati tudi na naš energetski trg. Po dolgoletnem obdobju splošne prevlade premoga je zanimanje zanj tudi pri nas nenadoma začelo upadati in z njim je v 1966. letu, po dvajsetletnem nenehnem povečevanju, morala začeti upadati tudi proizvodnja velenjskega lignita; prej tudi v nedeljah nujno proizvodno delo naenkrat ne bilo več potrebno.

Še težje pa je bilo v naslednjem letu — v letu 1967! Ko do marca tega leta ni bilo več upanja, da se bo stanje rudnika v doglednem času izboljšalo; ko so v marcu imeli le 18 delavnikov in je tudi ekonomska analiza stanja rudnika pokazala porazne rezultate, se je centralni delavski svet rudnika moral odločiti za zmanjševanje proizvodnih zmogljivosti rudnika tudi na ta način, da zmanjša število zaposlenih delavcev.

Ta odločitev centralnega delavskega sveta in drugih samoupravnih organov rudnika ni bila lahka, saj je pomenila rušenje lastnega dela! Vendar, ker ni bilo pomoči prav od nikoder in od nikogar, se je centralni delavski svet moral odločiti zanjo. In ko je aprila in maja tega leta zapustilo rudnik 550 delavcev, so naenkrat postali ničevi dolgoletni napor pri zbiranju in šolanju za proizvodnjo potrebnih kadrov!

Delavci, ki so odhajali z rudnika, sicer niso bili postavljeni "na cesto"; vsem ki si sami niso našli nove zaposlitve, je delovno mesto pri drugih podjetjih priskrbel rudnik. Toda, kljub temu je škoda bila nepopravljiva.

V letu 1967, v tem najbolj kritičnem letu, je rudnik pri 268 delavnikih dosegel

skupno letno proizvodnjo	2 852 800 ton
in povprečno dnevno	10 644 ton.

Z ozirom na doseženo proizvodnjo v letu 1965, je to pomenilo nazadovanje za polnih 18 %!

In vendar je potem že bližnja bodočnost pokazala, da niso imeli prav tisti, ki so tako zviška gledali na premog, da mu niso več predvideli bodočnosti: že na jesen 1967. leta so se razmere za premog na trgu začele kolikor toliko izboljševati, čeprav se je dolgoročnejša ugodna perspektiva za premog odprla šele ob koncu 1968. leta.

V skrbi, da se za daljše obdobje zagotovi izkoriščanje že zgrajenih proizvodnih zmogljivosti rudnika, se je namreč tudi rudnik vključil v borbo za izgradnjo še ene šoštanske elektrarne na lignit. In ob koncu leta 1968 so ti naporji že rodili tudi sadove: vse je bilo pripravljeno za začetek izgradnje termoelektrarne Šoštanj III moči 275 MW. S tem pa se je odprla perspektiva za povečanje prodaje premoga in z njo možnost za kritje obveznosti, ki jih je imel rudnik kot sovlagatelj v razvoj energetike v dolini.

Obdobje ponovnega vzpona od leta 1969 dalje

Leto 1969 pomeni za rudnik in njegov kolektiv konec negotovosti, ker je prineslo večje potrebe po premogu nasploh in s tem možnost za večanje njegove proizvodnje ter dohodka. V tem letu je proizvodni rezultat rudnika:

skupna letna proizvodnja	3 404 000 ton
in povprečna dnevna	11 618 ton lignita.

To povečanje potreb po premogu pa je prineslo nove probleme, ki se rešujejo še sedaj.

Odločitev za graditev nove termoelektrarne moči 275 MW in splošno izboljšanje položaja na tržišču premoga sta zahtevala novo oceno nastalega položaja in izdelavo novega razvojnega programa za proizvodnjo premoga, ki je pokazal, da bo treba **proizvodne zmogljivosti povečati**, in sicer na

4 500 000 ton lignita letno.

Tolikšen obseg potrebne skupne letne proizvodnje je pri upoštevanju 42-urnega delovnega tedna pomenil, da je treba na dan proizvesti

17 000 ton lignita.

Ob koncu 1973. leta, ko so bila v polnem teku dela pri izvajanju nalog iz tega razvojnega programa rudnika, pa je padla odločitev za izgradnjo še ene termoelektrarne v Šoštanju, in sicer z močjo 335 MW. Ta odločitev pa v razvojnem programu rudnika, ki je bil sredi izvajanja, ni bila upoštevana. Zato je bilo treba program spremeniti in

dopolniti, kar je bilo storjeno v novem, kompleksnem programu razvoja proizvodnje premoga, ki je bil izdelan in potrjen ob polletju 1974. leta in predvideva:

skupno letno proizvodnjo 4 700 000 ton
in povprečno dnevno 17 800 ton lignita.

Pa pogledajmo, kaj je za dosego te naloge že opravljenega!

Pri izvajanju nalog za povečanje skupnih proizvodnih zmogljivosti jame po prejšnjem programu razvoja je bil na jesen 1972. leta izgrajen nov **izvažalni nadkop Pesje** s povprečno zmogljivostjo

2 000 ton v uri.

(Skozi ta nadkop sedaj izvažamo le lignit iz jame Škale in iz Stebra 8, čez nekaj let pa se bo na ta izvoz preusmerila celotna jamska proizvodnja.)

Glede na dejstvo, da je bil zaradi odkopavanja v Stebru 8 ogrožen zračilni jašek Glinšek, je bilo treba zgraditi nov, nadomestni zračilni jašek. Ta jašek je bil zgrajen v 1973. letu jugozahodno od jaška Glinšek in je dobil naziv **zračilni jašek Pesje**.

(Zračilni jašek Glinšek so v januarju 1974. leta - po 70-letnem obratovanju - zasuli. Podobno usodo je na pomlad 1975. leta doživel tudi zračilni jašek Rudolf v jami Škale.)

Tretje področje, na katerem so jamski delavci izvajali dela za dosego novih proizvodnih zmogljivosti, je bila **priprava novih odkopnih polj in novih odkopnih metod**.

Pri odpiranju in pripravljanju za odkopavanje so pospešeno izvajali dela v južnem krilu zahodnega polja in v južnem krilu (Steber 8) vzhodnega polja jame Preloge. Zaradi zaostanka raziskovalno-odpiralnih del v jami Preloge so tudi jamo Škale v celoti vključili v pripravo za izpolnitev nove proizvodne naloge.

(Pri teh delih v jami Škale pa je malo manjkalo, da niso postali ničevi vsi napori velenjskih rudarjev v zadnjih letih ali celo desetletjih!

V decembru 1973. leta je na pripravljajnem področju jame Škale **vdrla v jamo voda** iz osnovnega gorja. Začetni prtok okoli 15 kubičnih metrov v minuti

je bil tako močan, da je onemogočil delo črpališč ob jašku Škale in jašku Preloge. Šele zanesljivo delovanje črpalk črpališča na koti —62 v zahodnem polju jame Preloge in vgraditev pomožnih črpalk v jami Škale ter postopno zmanjševanje pritoka so obvarovali obe jami pred potopom.

Že po nekaj mesecih, ko se je prtok vode v jamo ustalil pri približno 8 kubičnih metrih v minuti in ko so glavne jamske poti spet vsaj za silo usposobili za obratovanje, so tudi proizvodno delo v jami Škale postopoma obnovili.)

Novih proizvodnih polj v jamah pa niso pripravljali samo na način, ki je ustrezal dotedanjim odkopnim metodam. V nameri, da najdejo uspešnejše odkopne metode, kot so bile že uvedene, so jamski delavci že v zgodnjih šestdesetih letih začeli opravljati **poizkuse z novimi odkopnimi metodami**. Pri iskanju novih metod so težili za tem, da bi nove metode ne bile samo rentabilnejše, ampak da bi bilo delo z njimi tudi manj naporno in bolj varno. V tem iskanju novih poti so posebno v zadnjih nekaj letih začeli intenzivneje uvajati jamske pridobivalne stroje in hidravlična odkopna podporja. Uvajanje te nove jamske mehanizacije je omogočilo poizkuse s čisto novimi metodami pridobivanja.

Rezultati opravljenih investicijskih del ter poizkusov z novimi metodami dela so se odražali tudi pri tekoči proizvodnji že med opravljanjem teh del in poizkusov. **Proizvodnja lignita je naraščala**, tako da sta v 1974. letu bili:

skupna letna proizvodnja 3 900 800 ton
in povprečno dnevna 13 313 ton.

V tem letu je velenjski rudnik dal že 66 % vseh v Sloveniji proizvedenih količin premoga!

Za tokikšno povečanje proizvodnje premoga in opravljanje drugih del v povojnem obdobju pa je seveda bilo treba tudi več **zaposlenih**. Kako se je število zaposlenih spreminjalo v zadnjih tridesetih letih, pregledno kažejo naslednji podatki!

leto	zaposlenih	leto	zaposlenih
1945	836	1965	3 908
1950	1 919	1967	3 267
1955	2 102	1970	3 463
1960	2 582	1974	4 220

(v podatku o zaposlenih za 1974. leto je jamskih delavcev 2 961.)

Še preglednica udeležbe velenjskega rudnika pri številu vseh zaposlenih v slovenskih premogovnikih v zadnjih 25 letih!

leto	udeležba
1950	18,0 %
1960	18,9 %
1970	33,3 %
1974	40,8 %

(Gornji podatki o številu zaposlenih so brez podatkov za TE Šoštanj. Če pa podatkom za 1974. leto prištejemo še podatek za TE Šoštanj, se skupno povprečno število zaposlenih v REK Velenje v 1974. letu poveča na 4 743 zaposlenih.)

Še o reševanju stanovanjskega problema rudniških delavcev v povojnem obdobju!

V zvezi z **reševanjem stanovanjskega problema** rudniških delavcev ugotavljamo za povojno obdobje veliko prelomnico v primerjavi z vsem prejšnjim časom. Z razliko glede na pretekla časa, ko so za delavce gradili tudi stanovanja, ki bi jim komaj lahko dali tak naziv, so se v povojnem času za delavce začela graditi stanovanja s potrebnim komfortom, in to ne več v delavskih kolonijah, ampak v lepem mestnem okolju.

Pa ne samo stanovanja - v novem mestu, ki je nastajalo iz splošnih družbenih potreb, potreb delovnih ljudi v dolini in tudi z njihovim prostovoljnim udarniškim delom, so rasli še drugi objekti skupnega in splošnega pomena: zdravstveni dom, šole, trgovine, gostinski in komunalni objekti ter drugo.

Ob koncu 1974. leta je tako rudniški kolektiv oziroma kolektiv Rudarsko-elektro-energetskega kombinata Velenje razpolagal:

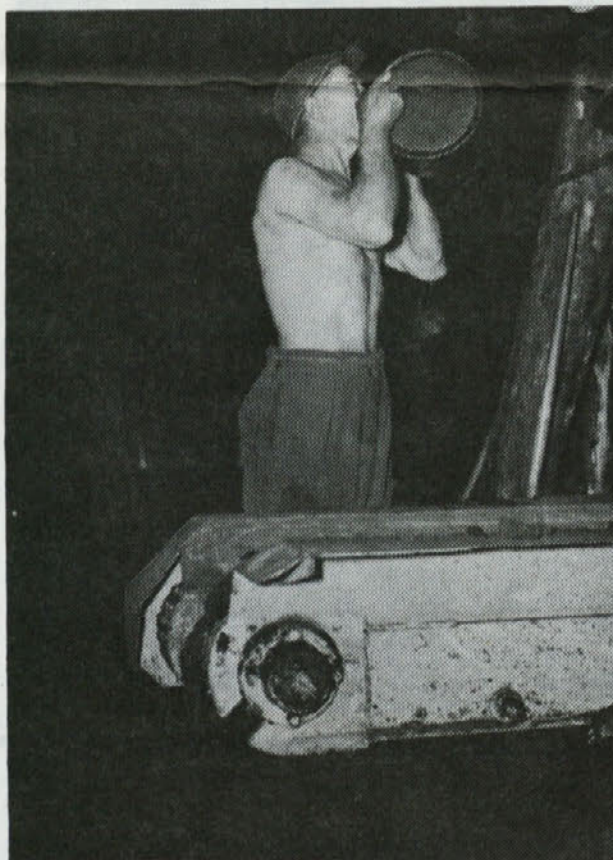
s 83 garsonjerami,
s 397 enosobnimi stanovanji,
s 603 dvosobnimi stanovanji,
z 814 trisobnimi stanovanji in
s 67 štirisobnimi stanovanji;

skupno torej s 1 964 stanovanji.

Vendar, to še ni vse! Po letu 1965, ko so organizirano začeli graditi stanovanja na osnovi tako imenovanega kombiniranega financiranja, je rudnik s krediti pomagal, da je okoli 600 njegovih delavcev dobilo lastne domove.

Zrasel pa je tudi novi rudniški samski dom, ki je skupaj s starim omogočil nastanitev 640 rudniških delavcem.

(Se nadaljuje)

Našemu rudarju so nato priskočili na pomoč čelni transporterji

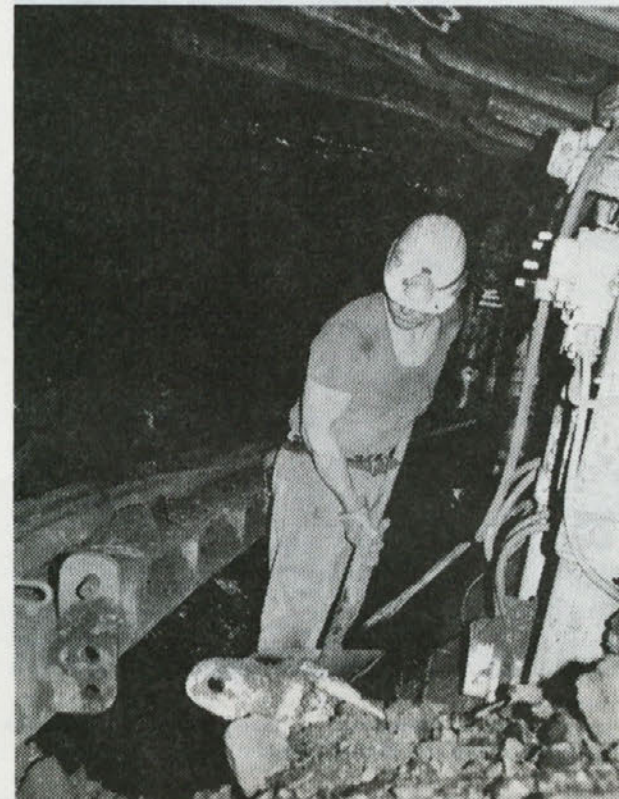
Obletnice

Vsaka obletnica je pojem, ob katerem obujamo vsakovrstne spomine. Spomini so lahko lepi, veličastni ali pa žalostni, pretresljivi.

Vsekakor pa je nekaj v nas, da žalostni in pretresljivi spomini počasi obledijo, medtem ko se nam prijetni spomini še vedno obujajo v neki hrepeniški lepoti.

Medtem ko praznujemo 100-letnico Rudnika lignita Velenje, praznujemo borci in vsi državljani 30 let od takrat, ko smo odložili orožje.

Še se spominjam, kako pretresljivo veselje je zavladalo v našem taboru, ko smo izvedeli veselo novico — Vojne je konec!!! Skozi celo našo borbo je bil to dan hrepenenja in upov. Misel na ta dan nam je pomagala, da smo lačni in prezebli prestajali večdnevne marše; včasih brez hrane, premočeni — in še bi lahko našteval napore, ki so bili vedno prisotni.

Dandanes v velenjskih jamah ni več redkost odkopna mehanizacija

Kot mlad šestnajstletnik sem mislil, da je konec naporov in da bo sedaj vse dobro in prav. Pa ni bilo. Kmečke skrinje so bile prazne, številne domačije požgane, mesta pa v ruševinah.

Pojavili so se napori v drugi obliki. Ob četrt litra proje in ob rezini koruznega kruha je bilo treba delati 8 ur na dan. Šele nato je sledilo skromno kosilo — v primerjavi z današnjim-četrtinsko. Na komuniste, borce in mladince je padala odgovornost za doseganje boljših rezultatov. Spominjam se, da sem nekoč delal 4 šihte skupaj, delati ob nedeljah pa je bilo nekaj običajnega, prav tako opravljati dva šihta dnevno.

Razen tega, da smo opravljali delo ob pičli prehrani je bila življenjska avantura — priti do lepe obleke. Tudi mila ni bilo, in še danes ne razumem, kako smo se mogli, umazani kot smo bili, konec šihta skopati.

In sedaj je minilo teh dolgih ali kratkih 30 let. Kratkih zato, ker se nam starost z vsakim dnem prikrilo in hinavsko vse bolj bliža, in dolgih, če pomislim, kaj vse je šlo mimo nas in koliko vsakovrstnih spominov nas veže na vse to ogromno delo, ki smo ga vsi z ramo ob rami obvladovali in si ustvarjali življenje, kakršnega pač živimo.

Tako smo prišli do tega, da danes, ko stojimo v vrsti pred oknom in čakamo malico — pa če se še tako trudimo — tako težko izberemo malico, ki bi nam teknila. In če sedaj pomislim, kako bi se bili lahko zanjo odločili med borbo in še nekaj let po osvoboditvi, se mi zdi, da smo dosegli naše cilje.

Mesta, zgrajena v teh tridesetih letih, kot je naše Velenje, Nova Gorica in še mnoga druga; moderna stanovanja, v katerih ne stanuje nekdanja gospoda, ampak naš delovni človek; polne izlozbe dobrin, o katerih včasih še sanjati ni bilo mogoče — vse to je plod napornih misli in dela našega socialistično in samoupravno usmerjenega človeka.

Vendar je še praznina, ki bi jo morali čimprej obvladati. Mislim namreč na ljudi s področij, kjer še ni industrije in kamor še ni segel napredek. To je področje Kozjanskega, Slovenskih goric in še nekaterih krajev. Ti ljudje so se tudi borili in delali za našo blaginjo. Vendar so še danes prisiljeni iskati kruh preko naših meja; morajo odhajati v tujino, ker pri nas ni kruha zanje. Še tako velik in lep kos kruha pa je v tujini grenak in velikokrat začinjjen s psokami in ponižanjem.

Upamo, da ko bomo v bodoče slavili kako važnejšo obletnico, da bodo vsi Jugoslovani imeli delo in kruh v svoji domovini, in takrat se nam bo vsem odvalil težak kamen s srca — kamen, ki je stoletja in stoletja obremenjeval naša srca in svobodo.

Sevšek, Alojz,
TOZD Rudnik lignita Velenje

Portreti naših delavcev in upokojencev

Rudar z naših odkopov Marjan Praznik iz Pesja

Gledam njegovo osebno mapo in dokumente v njej. Iz vsega ne razberem dosti. Vendar zadostuje podatek, da dela v jami že od leta 1950, vmes je bil le pri vojakih dve leti; in še podatki o napredovanju pri delu so tu. Pa člani uredniškega odbora našega glasila so rekli, da je malo takšnih delavcev, in tudi to, da bo vedel kaj povedati.

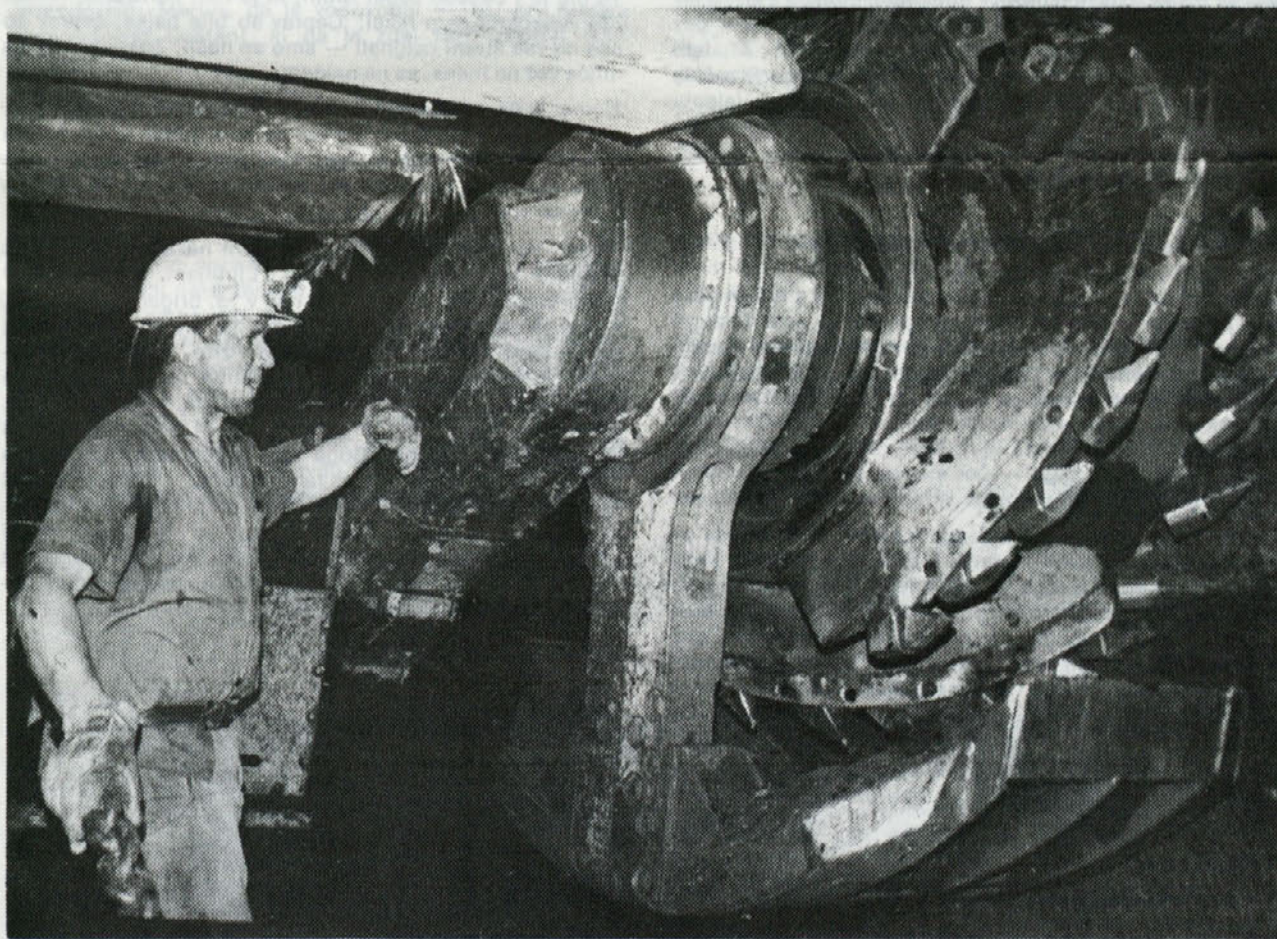
Na zadnji seji odbora so namreč sklenili, da naj ob rudarskem prazniku spregovori delavec, ki je preliž že nemalo znojja v jami — in ga bo prav gotovo še prelival!

"Pa tudi simbolični priimek za dni, ki so pred nami, ima, "sem pomislil, predno sem se odpravil k njemu.

Še njegov naslov: Pesje 142!

Navaden delavnik je. Dopoldan. Izstopim iz avtobusa v Pesju in iščem pravo številko. Same lepe, nove hiše so tam. In okoli njih so urejeni vrtovi. Vse cveti in zdravo sadje raste na negovanem drevju ...

To so domovi naših rudarjev. V njih žive s svojimi družinami. In vse, kar imajo, so naredili sami. Takšne, kakor v jami. ...

Današnje dni je na fronti naših odkopov že marsikje najprej stroj

Ponos me prevzema, ko hodim med temi hišami — pravimi podobami njih gospodarjev — in kar nekam svečano se počutim, čeprav je le navaden dan ...

Da je res delavnik, se prepričam, ko pozvonim pri Praznikovih in nihče ne odpre. Odidem, ker vem, da je Marjan delal ponoči, pa potrebuje počitek.

Vrnem se popoldan. Tokrat ga najdem in prijazno me sprejme. Čeravno bo kmalu čas kosila, je pripravljen za pogovor — in že odgovorja na vprašanja.

RUDAR — Nam hočete najprej povedati nekaj o svoji rani mladosti in nasploh o življenju do tedaj, ko ste se prvič zaposlili?

PRAZNIK — Rodil sem se marca 1934 v Družmirju. Bil sem otrok delavske družine — oče je delal vsa leta v šoštanjski tovarni usnja. Tako sem bil od rane mladosti vajen tršega življenja in ne preveč velikega kosa kruha. Tudi za mladino so bila takrat resna leta — lahko rečem, najslabša, saj je

prišla vojna. Še otroci nanjo vplivati nismo mogli, a čutili smo že, kaj pomeni. Po vojni sem hodil še v šolo, do leta 1948. Tudi takrat niso bili prav lahki časi. Vsa domovina je bila v obnovi. Delavcev je povsod primanjkovalo in tako sem se tudi jaz kmalu zaposlil.

RUDAR — Kdaj ste začeli delati in kje je to bilo?

PRAZNIK — Bilo je leta 1950. Zaposlil sem se na rudniku in začel delati pri izgradnji novega jaška v Prelogah.

RUDAR — Na začetku niste delali v jami — a vseeno — bili ste na rudniku. Kaj vas je vodilo, da ste se tako odločili; vas je morda mikal rudarski stan?

PRAZNIK — Res je, bilo je nekaj takega v meni. Imel sem veselje za rudarski poklic in zato sem se odločil, da grem na rudnik. Računal sem, da se bom pozneje lahko izučil; pa tudi zaslužek je bil tu boljši kot drugod.

RUDAR — Se še spominjate začetka? Je bilo delo težko — ste se ga kmalu privadili?

PRAZNIK — Ja, na začetku res ni bilo čisto enostavno, saj nisem bil vajen tako težkega dela. Pa tudi nedorasel fant sem še bil. A vseeno, dela se nisem nikoli bal in tako sem se privadil.

Sprva smo delali le zunaj, potem pa smo včasih, ob sobotah, hodili tudi na udarniško delo v jamo. Jamsko delo mi je postalo všeč. Jama me je prevzela. Nikoli nisem mislil, da je tako velika.

Takšno je bilo moje delo v rudniku vse do leta 1954. Potem sem moral za dve leti obleči vojaško suknjo.

RUDAR — Po vrnitvi od vojakov ste se leta 1956 zopet zaposlili na rudniku. Kje pa?

PRAZNIK — Že prej sem povedal, da sem čutil veselje do jamskega dela — zato sem šel v jamo. Delal sem na čelu. Ni mi bilo težko začeti, saj sem bil jamskega dela vajen že od prej, ko smo hodili na udarniško. V nekaj letih sem spoznal, kar mora rudar vedeti, in privadil sem se vsemu.

RUDAR — Bi nam hoteli opisati, kakšno je vaše delo na sedanjem delovnem mestu?

PRAZNIK — Moja dolžnost je predvsem, da razporedim delo, pa tudi, da skrbim za varnost pri delu; menim, da je zelo odgovorna, saj je po eni strani treba vedno skrbeti za izpolnitev delovnega načrta, po drugi strani pa misliti tudi na ljudi. V skupini, s katero delam, je 14 delavcev. Večina je mlajših, le en strelec je starejši od mene. A vsi so izkušeni in dobri delavci. Zadovoljen sem z njimi!

RUDAR — 41 let imate in ob tem že 23 let delovne dobe. V teh letih ste si nabrali mnogo delovnih izkušenj. Bi lahko povedali, kakšne so — po vašem mnenju — razlike med rudarskim delom v začetku petdesetih let in danes?

PRAZNIK — Razlik je mnogo! Danes je delo mehanizirano, mehanizacija pa ni povečala le proizvodnih zmogljivosti — tudi rudarju pomaga, da pri svojem težkem delu fizično ne trpi toliko, kot je včasih. Toda, po drugi strani je delo pri strojih za človeka še bolj nevarno.

Spremenili pa so se tudi medosebni odnosi. Včasih je bila volja vodilnega delavca edina in glavna — danes pa imamo vsi besedo, in dogovarjamo se o vsem. Vsekakor, položaj se je v teh letih spremenil v prid delavca.

RUDAR — Še to nam povejte, kaj vam pomeni delo v jami in ali se s kameradi dobro razumete?

PRAZNIK — Mislim, da je za vrednotenje nekega dela pomembno, kako dolgo ga človek opravlja. Jaz sem že dolgo rudar, in navajen sem svojih sodelavcev in težkega dela, zato delo zame ni težko. Le delo v nočni izmeni je malo težje — temu se pravzaprav nikoli do kraja ne privadiš. Vendar, če svojega dela ne bi mogel opravljati, bi ga pogrešal; potrebno mi je. Še toliko bolj bi ga pogrešal zato, ker se kameradi med seboj razumemo. Seveda pa pri delu mora vladati disciplina, a sicer smo v vsem pravi tovariši — tako kot pri vojakih.

RUDAR — Se v skupinah pogosto zamenjate?

PRAZNIK — S sedanjo skupino delam sedem mesecev (odkar sem se vrnil z ZAHODA) in v njej se skoraj vsi poznamo že od prej. V večini smo stalni delavci, ki imamo že nemalo izkušenj v jami; včasih pa pridejo med nas tudi takšni, ki se dela kmalu naveličajo.

RUDAR — Se vam je kaj prav posebno vtisnilo v spomin v vašem dolgoletnem delu?

PRAZNIK — V jami se najbolj vtisnejo v spomin nesreče. Tudi v moji skupini je prišlo enkrat do težje nesreče, in to so najbolj neprijetni spomini — pa tudi nekakšen opomin za vnaprej.

Kaj sem lepega doživel? Ja, veste, v rudarskem delu je bolj malo lepega. Vendar tisto, kar prinaša največ svetlobe v naše življenje, je ravno tovarštvo med sodelavci.

RUDAR — Pa še kaj o vašem življenju doma nam povejte; družino imate, otroke!

PRAZNIK — Da, imam družino: ženo, ki je delavka, in dva fanta; enemu bo že sedemnajst let, mlajši pa je v šestem razredu osnovne šole.

RUDAR — Velik in lepo urejen vrt imate okoli hiše. Kako najdete za to dovolj časa, saj kot rudar potrebujete mnogo počitka? In še to povejte, s čim se najraje ukvarjate v prostem času!

PRAZNIK — Najdem ga pač; vedno kaj postorim, pa gre. Pravega prostega časa pravzaprav nikoli ni, a tudi v delu se najde veselje. In s čim se najraje ukvarjam v prostem času? Ravno z urejanjem vrta in z gojenjem rož. Videli ste, da jih imamo kar dosti — in zanje skrbim največ jaz.

RUDAR — Letos praznuje Šaleška dolina stoletnico svojega rudnika. Kaj predstavlja to za vas, rudarja?

PRAZNIK — Takšna obletnica, kot jo praznujemo letos velenjski rudarji, je bolj redek dogodek. Ne doživi ga vsakdo. Zato se bomo vsi rudarji s ponosom in veseljem vključili v praznovanje tega pomembnega jubileja in se udeležili v čim večjem številu vseh svečanih prireditvev. Verjetno nam bo to praznovanje ostalo vedno v spominu.

RUDAR — In vaše želje za v bodoče?

PRAZNIK — Želim si le to, da bi mi zdravje dobro služilo; da bi šel lahko v pokoj kot rudar. To si bi želel zase! Nasploh pa bi me veselilo, če bi se več mladih odločalo za naš poklic. Starejši delavci ne bodo vedno v jami, potrebe po premožu pa zmeraj rastejo. Navsezadnje, tudi rudarski poklic ni slab, čeprav ni lahek, in ima še vedno lepo perspektivo!

RUDAR — Prej ste povedali, da imate dva sina. Bo kateri od njih hodil po vaših stopinjah ali pa se bosta odločila za drugačen poklic?

Rudar z naših odkopov Marjan Praznik iz Pesja

PRAZNIK — Starejši se uči za orodjarja v RŠC Velenje, mlajši, kot sem že rekel, pa hodi v osnovno šolo in se še ni odločil, kaj bo. Zaradi mene naj izbere, kakor sam želi! Jaz nobenega nisem in ne bom silil v ničesar. Povedal pa sem, da bi me veselilo, če bi se več mladih odločalo za rudarski poklic — in zato bi bil ponosen na sina, rudarja.

Tako sva sklenila najin pogovor, čeprav sem iz vedrega obraza mojega sogovornika razbral, da bi nam vedel še marsikaj povedati. Toda, četudi bi se še pogovarjala, kako neki bi lahko povedal vse dobro in slabo, kar je doživel v številnih letih svojega plodnega dela?

Sicer pa je poleg svojih spominov in misli, vsaj meni, ki sem ga opazoval, vendarle povedal še nekaj: z vso svojo pojavo je dal vedeti, da so volja do dela, optimizem in zupanje v sočloveka tisto, kar naj nas vedno vodi v življenju!

S. Saje

Zidarski mojster v pokoju Martin Kumer iz Šoštanja

Ko smo se odpravljali k njemu na obisk, smo vedeli samo to, da ima hišo malo zunaj Šoštanja, ob cesti za Zavodnjo; da je upokojenec TOZD TEŠ — pravzaprav bivše TEŠ, pred združitvijo; da je moral v pokoj zaradi bolezni v križu in nogah in pa da ima roko za rezbarjenje.

Bil je zgodnjeaprilski dan, ko smo se peljali k njemu; hladno, pust in lilo je. Nad Šoštanjem je kot po navadi ob dežju visela še megla in vleklo je tja proti Metlečam in Topolšici. Malo za avtobusno postajo proti Zavodnji smo ustavili in pri neki hiši vprašali, kje so Kumrovi. Po opisu, ki smo ga dobili, nismo mogli zgrešiti. Počasi smo vozili naprej in kmalu je bila na desni strani ceste pred nami opisana domačija: trdna, če se prav spominjam — rumena hiša; za njo, malo više v bregu pod gozdom, garaža in delavnica ali kaj; med hišo in cesto pa vrt in vsenaokrog še golo sadno drevje.

Izstopili smo. Bili smo štirje; Albin Medved iz socialne službe in jaz, ki sva imela obiskati Kumra, in sva bila na cilju, ter vodja socialne službe Stane Žula in psihologinja v tej službi Milena Ahtik, ki pa sta morala oditi še naprej — na dom nekega našega delavca raziskovat neke družinske probleme ... Izstopili smo in dež je še vedno lilo. Vhodna vrata hiše so bila odprta. Stekli smo k njim, se zgnatli na prag in se med otresanjem kapelj začeli polglasno vpraševati, ali smo res prav prišli. Mimo ozkega nadstreška nas je še vedno malo škropilo, in mokri bi bili, če bi še dolgo stali na pragu; če se ne bi od znotraj zaslil ženski glas: "Kar v vežo, da vas ne bo dež!"

Vstopimo in se začnemo razgledovati. Z rdečo opeko obokani vhodi v notranje prostore. Slike, rože in zelenje. Okviri slik in lesene vaze — vse rezbarjeno. "Prav smo prišli! Poznam jih; to so Kumrove rezbarije," nam reče Stane. Ženska, ki se je prej oglašila, ga je slišala. "Koj pridem. Iščeta moža?" zakliče za nekimi vrati in nam s tem da vede ti tudi, kdo je. Čez hip se vrata odpro in zdaj Kumrovo ženo

tudi vidimo: temna, čedna ženska srednjih let je. Ne da bi nas dobro pogledala ali kaj vpraševala, nas že hiti spravljat naprej v hišo — v dnevno sobo, in vmes pove, da je mož v delavnici in bo koj šla ponj. Stane ji komaj utegne povedati, da bova ostala samo midva z Albinom — da sta z Mileno tu samo spotoma in se bosta tu oglašila še nazaj grede, da naju zopet vzameta s sabo v Velenje.

Z Albinom se znajdeva v dnevni sobi Kumrovih sama; Stane in Milena sta odšla po svoji poti, Kumrova je šla klicat moža. Sediva za temno masivno mizico — dve, tri minute — in se razgledujeva po ozki in precej dolgi sobi. V levem kotu za mizico stoji krušna peč, na njenem oglu je lesen naslonjač, vzdolž vsake stene ob peči pa kavč. Edino okno je na drugem koncu dolge sobe. Levo ob njem je kos pohištva iz trdega lesa, desno, v kotu, nekaj lesenih kipov, pred njimi na tleh pa visoka rezbarjena vaza s košatim zelenjem. V sobi ni stene, na kateri ne bi visela vsaj ena, in to originalna slika; seveda, vsaka zopet z izrezbarjenim okvirom. Na eni od sten pri peči vidim za steklom v lično zrezbarjenem okviru celo živobarven gobelin — vezenino z vtakno podobo. Kasneje, med pogovorom s Kumrom, zvelem, da so leseni kipi in slike, ki jih gledam, delo Kumrovega sina Milojka, gobelin pri peči pa da je stkala Kumrova žena, ki se je bojda pred leti dosti pečala s tem, finim, dandanes že skoraj izumrlim ročnim delom, zdaj pa da zanj nima več časa, ker ima na skrbi vnuka — Milojkovega sina ...

Najinega razgledovanja po dnevni sobi je konec, ko iz veže zaslišiva podrsavanje korakov in enakomeren tok tok; verjetno palice. Res, palice, ker se med vrati kmalu pokaže težka gmota, ki se opira nanjo. "Mene menda iščeta?" vpraša vstopajoči. Z Albinom vstaneva in mu stopiva naproti. V pozdrav poda prosto roko; najprej Albinu, starejšemu, potem meni — in si naju z ostrim svetlim pogledom ogleduje, medtem ko mu hitiva razlagat namen najinega obiska. "Usedimo se!" de, ko mu poveva, čemu sva prišla. Sedeva, Kumer pa se pomika proti lesenemu naslonjaču za krušno pečjo. Ko pride do njega, se med vzdihom zruši vanj in reče skozi zobe: "Ni kaj drugega na svetu ko samo trpljenje hudičevo!" "Ja, saj res ..." reče in prikima Albin. Potem zamišljeno onemimo.

"Kje pa ste se našli bolezn?" prekinem molk.

"Kje? Pri delu!" odseka Kumer in nadaljuje: "Do '71. leta sem bil zdrav ko riba. Takrat pa so mi naenkrat noge začele klecati. Hodil sem od enega do drugega zdravnika v Velenju in Slovenjem Gradcu. Vsak je rekel drugače; v Slovenjem Gradcu so rekli, da imam obrabljeno eno vretence. Nazadnje so me dali v invalidsko."

"Kako dolgo ste vi delali v šoštanjski elektrarni?"

"20 let; od takrat, ko so se začele priprave za graditev prve faze, pa dokler nisem šel v invalidsko! Prej pa sem delal pri okrajnem gradbenem podjetju Šmartno ob Paki — v Savinjski. Zgornji savinjski in Logarski dolini smo zidali za povojno obnovo in izgradnjo; pa tudi v Šaleški dolini in okrog nje."

"Se pravi, da ste zidar?"

"Ja, zidar sem, pravzaprav zidarski mojster. Učil sem se pri očetu. Koliko hiš je on postavil! Načrte si je kar sam risal. Zdaj zidarski mojstri tega več ne smejo. Zdaj imajo za risanje načrtov monopol projektivni biroji, ki pa jih drago zaračunajo, čeprav jih večidel kar prekopirajo. Zato je tudi graditev hiš in stanovanj vedno bolj draga. Zdaj si še drvarnice ne moreš zgraditi, če jim nekaj ne plačaš. V Šoštanju pa se tako ničesar ne plača več graditi, ker ne veš, kje se bo kaj pogrezalo, ko bodo jame širili. Mislim, da bi za Šoštanj že zdavnaj morali poiskati novo lokacijo — ne pa da hiše trosijo zdaj tu, zdaj tam."

"Kje pa ste v elektrarni delali kot zidarski mojster?"

"Pri gradbenem vzdrževanju kotlov. Ko so se gradile faze I, II in III, pa sem bil zraven tudi pri zidarskih delih zanje."

"Je delo pri gradbenem vzdrževanju kotlov težko?"

"Kje težko — živinsko! Pri remontih prvih faz smo morali delati tudi pri 80°C. Pa tisto skakanje ven iz kotla na hladno in zopet nazaj na vroče! Pa prepah, ki je tak, da ti kapo odnese! — To je najhujše za zdravje, in ni čudno, da sem tak. Samo, človek dela z voljo, da bo delo je prej končano; dela, dokler more; ko pa ne more več, pa se tudi noben klinc ne spomni, da bi prišel kdaj blizu; še ob novem letu ne!"

"Kaj vas niso iz elektrarne še nič obiskali, odkar ste v pokoju?"

"Kje pa! Pa saj se sploh nočem pogovarjati o tem! Rečem lahko le, da je edino Zveza borcev kaj vredna — ob vsakem novem letu pridejo naokrog. Prinesejo mi tudi paket. Pa saj ne gre toliko za paket; gre za to, da te kdo obišče."

"Ste bili tudi v partizanih?"

"Ja, bil sem komandant bataljona v 13. brigadi XIV. divizije; pri Milenku. Hrvaška, Litija, Moravče, Skorno, Pohorje — kje vse nismo bili! Ko smo šli za Avstrijo, pa sem bil komandant internacionalne brigade. V njej so bili vsi, ki niso slovensko govorili; Rusi, Madžari, Avstrijci, Nemci ... Za njenega komandanta so me postavili, ker sem znal Nemško in Rusko. Dve leti sem namreč bil v nemški vojski. Rekrutirali so me kot 18-letnega poba — ko pa sem spomladi leta 1944 prišel z vzhodne fronte domov na dopust, sem jim ušel k štirinajsti na Pohorje.

Priti k partizanom pa niti ni bilo lahko, saj nisi vedel na koga se naj obrneš za zvezo z njimi in komu sploh lahko zaupaš, da hočeš v hosto.

Ko sem takrat iskal človeka, da me pripelje k njim, sem čisto po naključju odkril, da ima Ludvik Turinek iz Zaraborja, ki se je učil pri mojem očetu, zvezo s terenci, ki bi me lahko prevzeli in spravili k partizanskim enotam.

No, in ta je potem uredil, da bi naj mene in nekega njegovoga prijatelja Strmeckega, prav tako vajenca iz Šoštanja, ki se je tudi odpravil v partizane, terenci prevzeli v Rihtarjevem grabnu v Zavodnji. Moram pa reči, da je Turinek bil sila previden, in sem ga komaj pripravil do tega.

Tako sva jo s Strmeckim nekega dne mahnila s polnima nahrbtnikoma v Zavodnjo, se dobila s terenci, in ko se je znočilo, smo se vsi skupaj odpravili po cesti proti Slovenjem Gradcu; kam gremo, midva s Strmeckim nisva vedela, in to je za naju postalo skoraj usodno! Nenadoma smo namreč opazili, da nam prihaja naproti kolona Švabov, planili smo v hosto — terenci v eno smer, midva s Strmeckim v drugo, tako da sva naenkrat ostala sama, brez upanja, da bi spet lahko prišli skupaj. Skoraj celo noč sva potem tavalu po hostah tam nekje nad Turiško vasjo, dokler se nisva okorajžila in pri neki bajti vprašala, kje bi bili partizani. Rekli so, da na Pohorju — in šla sva čez cesto in Mislinjo na Pohorje, kjer sva teden dni kolovratila, dokler nisva naletela na borce 13. brigade, ki so naju potlej sprejeli in pri katerih sva ostala."

"Pa še pridete kdaj skupaj z nekdanjimi soborci?"

"Pridemo, a zelo zelo poredko ..."

Tu mu je v besedo segel Albin, ki je tudi partizani, rekoč: "Že velikokrat sem rekel: 'Čeprav so bile hajke; čeprav so nas na vse strani razgnali — smo se našli. Zdaj pa, ko nas nihče več ne hajka, se ne najdemo več!'"

Kumer je rekel: "Res je! Že 3 leta — od takrat, ko je bil zbor XIV. divizije v Ljubljani, komaj da sem srečal koga, ki sva bila skupaj. Zato tudi ne vem, kako zdaj živijo. Bunc, vem, je že sedem let v bolnici. Alojz Butara, vem, se še drži, pa Dolinčar tudi.

Takrat, ko so me zaradi moje bolezni nazadnje poslali na preglede še v nevrološko kliniko v Ljubljani, sem se srečal tudi z Vidmarjevo, ki je bila pri nas v 13. brigadi bolničarka, srečal pa sem jo kot doktorja primarija. Srečal sem jo takoj po prihodu v kliniko. Pripeljala je vizito, ležal sem v postelji, in ko me je zagledala, je planila tja v mene — pa okrog vratu. Ko sva se potem pogovarjala, kako je z mano, mi je rekla: 'Pa nisi mogel prej priti; ko bi le vedela, bi za to že poskrbela.' Jaz pa: 'Boga vam dohtarskega; a tak, če nimaš zvez, pa lahko crkneš tam na cesti ...' Tam na kliniki so potem tudi ugotovili, da ni vzrok moje bolezni obrabljeno vretence in tudi ne prehlad, kot so ugotavljali drugi zdravniki, pač pa, da mi hromijo živci. Ko sem odhajal iz klinike, mi je Vidmarjeva še rekla: 'Tako, zdravje smo ti zastavili, zdaj pa delaj, kot sam veš!'

Dr. Janežiča, ki je bil v naši brigadi zobozdravnik, pa večkrat srečam, in vedno, ko prideva skupaj, ga spomnim, kako mi je enkrat pulil zob; vse štore, kar jih je bilo tam okoli, sva takrat preiskala, preden sva našla takega, da sem se lahko zadosti trdno usedel, da mi je zob lahko izdrl."

"Dobra volja pa vas, kot kaže, kljub vsemu ne mine?"

"Ja, ne mine — saj me ne sme! Pa bi me, če ne bi delal; če bi posedal po gostilnah. Kar pogledajte jih, kaki so tisti, ki čisto nehajo delati. To rezbarjenje — fental se bi, če ne bi imel tega!"

"Kaj pa je, po vašem, človeku potrebno za rezbarjenje?"

"Malo umeti, malo fantazije, malo zagrizenosti in potrpljenja, da ti pride spod roke nekaj lepega, pa dobro orodje in pravi les — javor, lipa ali oreh."

"Pa vam rezbarjenje tudi kaj nese?"

"To je pa tako! Ljudje so zdaj pač taki, da vse radi vidijo bolj gladko — zato tudi pohištvo pa posodo in okvire. Po drugi strani pa tisti, ki bi radi imeli rezbarijo in imajo tudi denar — imajo rajši denar — in za rezbarijo niso pripravljene plačati pravo ceno. Tisti, ki imajo rajši rezbarije in take reči, pa denarja tako nimajo. Zato rezbarjenje ne nese, in dam včasih komu kaj zastoj, če se mi zdi tega vreden; pač po partizansko."

"Kaj pa tisti leseni kipi in te slike pa tale gobelin — od kod pa imate to?"

"A to? Kipi in slike so od sina Milojka, ki dela pri RŠC; tudi kipe, slike in take reči. Včasih tak kos lesa privleče, da komaj gre v delavnico. Zadnjič, ko je delal za Zibiko, za solidarnost s Kozjanci, je privlekel štor, ki je bil, ja, kaka 2 metra že visok. Iz njega je potem ven prišla baba z žitnim klasjem, spodaj pri korenini pa Kozjanci; takrat sem mu rekel: 'Glej, da ne boš naredil take Kozjance, da ti bi zamerili!'"

Ta gobelin — to je pa žena naredila. Včasih se je dosti pečala s tem, zdaj pa ni časa, ker mora paziti na Milojkovega poba; Milojko dela, njegova žena pa tudi; frizerka je.

Starejši sin, Martin, pa je vodovodar — tu, pri Kleparstvu-vodovod Šoštanj, ki pa je zdaj tako znotraj REK Velenje."

"Z rezbarstvom pa se v družini ukvarjate samo vi?"

"Ja, samo jaz. In sploh smo rezbarji zdaj redki."

"Kdo pa navadno išče pri vas rezbarije?"

"Kdo bi jih le vse poznal! Ni dolgo, ko je prišla za rezbarijami k meni tudi neka ženska iz Celja, češ da hoče nekaj za ameriškega ambasadorja v Jugoslaviji, ki da se z njim poznajo in hodi k njim na obisk, a vedno najde vzrok za nerganje, da se v Jugoslaviji ne dobi nič originalno jugoslovanskega, kar bi lahko poslal svojim znancem v Ameriki kot spominek. Prišla je, ker je prek komercialnega v elektrarni zvedela, da jaz rezbarim in da so na mojih rezbarijah čisto naši okraski in podobe. Ravno takrat sem izdelal okrasni krožnik z izrezbarjeno partizansko kolono, tako kot je bila:

tudi s kuharjem in oslom s piskrom. Bila je vsa navdušena nad motivom, češ da bo zdaj lahko tistemu Amerikancu pomolila pod nos nekaj, kar je res samo naše. Prodal sem ji ga, in šla je z njim ...

Tak krožnik, samo z izrezbarjenim dedom, ki babo na križu nese, je kupil od mene tudi gostilničar Goršek v Zavodnji svoji ženi Vidi. Potem so pa prišli k njemu lumpat veljaki z občine in še en večji veljak, ki mu je bil krožnik tako všeč, da so ga s stene, na kateri je visel, sneli in — meni nič tebi nič — odšli z njim, ne da bi sploh vprašali, če je naprodaj; zadaj na krožniku so se občinski menda še podpisali in pripisali: temu in temu v spomin.

Pridejo pa tudi taki, ki samo tipajo pa ogledujejo in me učijo: 'Vidiš, take rezbarije — take stvari bolj delaj!' ... Mislim si: 'Figo bom delal, kar si bo kdo izmislil; delal bom, kar sam hočem.'"

"Dolg čas vam potemtakem ne more biti. Ali pa se vam kljub temu kdaj stoži po elektrarni in delu, ki ste ga v njej opravljali?"

"Kljub temu, da smo velikokrat morali delati od 6. — 19. ure; kljub temu, da med graditvijo prvih dveh faz 4 leta ni bilo časa hoditi domov niti na kosilo, in mi ga je na gradbišče nosila žena — kljub letnim remontom, ko nikoli nisi dovolj hitro in dobro delal in si jih slišal če si kot mojster komu zapisal kake pol ure več — kljub vsemu bi še rad delal; tudi pri letnih remontih, čeprav imajo zdaj zanje strašno

kratke roke, saj remontna dela, ki smo jih prej opravljali 30 dni, morajo zdaj končati v 10 dneh. Če je to nujno, ne vem, vem pa da je vprašanje, če se ob takih rokih remont lahko opravi kvalitetno, in da je tudi vprašanje, kako dolgo bodo elektrarniške naprave prenesle obremenitve, ki jim jih zaradi energetske krize zdaj nalagajo."

(rb)

S sprejema krvodajalcev in ustanovne seje zbor delegatov osnovne organizacije Rdečega križa REK Velenje

V soboto, 7. junija, so imeli krvodajalci REK Velenje, ki so dali kri 15- ali večkrat, družabni večer v Delavskem klubu. Kot vsako leto doslej je tudi v letošnjem letu bila pobudnik in organizator za to prireditev komisija za krvodajalstvo pri sindikalni konferenci REK Velenje. Udeležence sta v imenu občinskega odbora Rdečega križa Slovenije Velenje pozdravila predsednik odbora Jože Medved in sekretar odbora Tomo Hudoletnjak, uvodni nagovor pa je imel predsednik predsedstva sindikalne konference REK Velenje Ivo Kadliček.

Srečanje je bilo slovesno in hkrati delovno, ker so na njem izvedli tudi ustanovno sejo zbor delegatov osnovne organizacije Rdečega križa REK Velenje. S tem je REK Velenje postala prva delovna organizacija v Sloveniji in najbrž tudi v Jugoslaviji, ki je formirala svojo osnovno organizacijo Rdečega križa in na ta način resnično proslavila 100-letnico Rdečega križa Jugoslavije, ki jo praznujemo letos. Glede na to je bilo srečanje tudi pomembnejši dogodek v okviru prireditev, s katerimi bomo letos proslavili 100-letnico rudnika lignita Velenje.

Iz dela ustanovne seje zbor delegatov

Na njej so formirali izvršni odbor zbor delegatov in nadzorni odbor osnovne organizacije Rdečega križa REK Velenje. V izvršni odbor so bili izvoljeni: Erno Rahten — RLV, Rudi Kortnik — RLV, Dragica Oštir — RLV, Franc Venišnik — RLV, Marjan Šabec — TEŠ, Leopold Dvoršak — TEŠ, Alojz Pristovšek — ZO, Mile Maksimovič — PGM, Lidija Geršak — AP, Martina Poštrak — ESO, Jože Kotnik — SG, Marina Jelen — DSSS, Ivanka meža — DSSS, Stane Žula — DSSS, Marica Močilnik — DSSS.

V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni: Karl Šilih — RLV, Milan Hoheger — DPG, in Slavko Belaj — RLV.

Vsi udeleženci srečanja, delegati osnovne organizacije Rdečega križa REK Velenje in krvodajalci, so soglasno sprejeli tudi predlog, da naj komisija REK Velenje za krvodajalstvo, ki je doslej bila pri sindikalni konferenci REK Velenje, v bodoče dela kot komisija izvršnega odbora zbor delegatov osnovne organizacije Rdečega križa REK Velenje.

Na sindikalni konferenci REK Velenje je zdaj, da ta predlog obravnava in potrdi.

Kakšna bi naj bila sestava te komisije, pa je že rešeno — na tem srečanju oziroma ustanovni seji zbor delegatov so v komisijo imenovali dosedanje referente TOZD in DSSS za krvodajalstvo; ti so: Franc Venišnik — RLV, Alojz Potrc — RLV, Leopold Dvoršak — TEŠ, Jože Voglar — RLV, Vili Romih — RLV, Karolina Žirovnik — TEŠ, Franc Drev — RLV, Ivan Fink — RLV, Ivo Petrej — ESO, Franc Berlak — ZO, Alojz Grazer — AP, Jože Krk — RLV, Karl Zlodej — RLV, Slavko Belaj — RLV, in Marica Močilnik — DSSS.

Vsak od teh organov bo imel predsednika, ki ga bodo člani organa izvolili iz svoje sestave na svoji prvi seji.

Zidarski mojster v pokoju Martin Kumer iz Šoštanja in dve njegovi rezbarski deli. Posnetka obeh del sta z razstave del invalidov likovnikov v Šaleški dolini, ki so jo priredili v knjižnici Velenje ob letošnjem prazniku dneva invalidov. To pa nista edini rezbarski deli, s katerima se je Martin Kumer predstavil ob tej priložnosti.

Srečanje je bilo slovesno

K slovesnosti je veliko pripomogel pevski zbor Združenja šoferjev in avtomehaničarjev Velenje, ki je lepo zapel nekaj pesmi in z njimi ustvaril dobro razpoloženje. Svečano vzdušje pa sta ustvarila tudi podeljevanje praktičnih nagrad prisotnim krvodajalcem in pred njim govor Franca Venišnika, dosedanjega predsednika za krvodajalstvo, ki je orisal pomen krvodajalstva in ustanovitve osnovne organizacije RK Slovenije REK Velenje, in sicer z naslednjimi besedami:

"Povem naj, da ima naše današnje srečanje dva namena! Srečujemo se kot krvodajalci in kot ustanovitelji prve od osnovnih organizacij Rdečega križa, ki bodo kdaj ustanovljene v delovnih organizacijah SR Slovenije in najbrž tudi cele Jugoslavije. V obeh primerih gre za veliko človekoljubje, za pravo in svobodno medsebojno pomoč. Zaradi tega smo lahko v polni meri zadovoljni in osebno srečni ne le vsi tukaj zbrani, ampak vsi člani kolektiva REK Velenje, in to še zlasti zategadelj, ker to ustanavljanje sovpada s proslavljanjem 100-letnice rudnika lignita Velenje in 100-letnice prve organizacije Rdečega križa na ozemlju Jugoslavije.

Nedolgo tega, pred dvema letoma, smo v naši delovni organizaciji in po vsej Sloveniji praznovali tudi 20-letnico krvodajalstva — 20 — letnico, kar dajemo kri prostovoljno; z zavestno odločitvijo, da pomagamo človeku in za to ne terjamo plačila. Kako prijetna je človeku zavest, da je nekdo — neimenovan, skromen, deloven in človekoljuben — s svojo krvjo rešil neko ponesrečeno mater ali ženo in mater, ki jo pričakujejo obupani otroci in družina, in da je zopet nekdo, prav takšen, rešil življenje svojemu najboljšemu 'kameradu', ki ga je v jami pobilo ali pa se je na poti z dela v prometu ponesrečil. Še in še bi lahko naštevali primere, kjer je nujno potrebno zdravilo, ki ga v velikih količinah potrebujemo, a se ga v nobeni, še tako moderni in tehnično izpopolnjeni industriji ne da in ne more pridobivati — ker je nujno potrebna človeška kri; kjer je nepogrešljiv človek zavesti in človekoljubja, ki je pripravljen s svojo krvjo reševati življenja..."

Romana Misja

Fabjančič Stanko (KLIK Krško), DOMAČIJA — olje, 1973; delo, ki bo prav tako na razstavi v društvenih prostorih našega novega samskega doma.

Jernej Kreže (RELIK Trbovlje), RUDAR — ksilit (lignit), 1975; ena od plastik, ki bo na razstavi v društvenih prostorih našega novega samskega doma.

S sprejema krvodajalcev v Delavskem klubu 7. junija — Člani našega kolektiva, ki so dali kri 25- ali večkrat.

Na čast 30-letnice osvoboditve in 100-letnice rudnika lignita Velenje

bo od 28. 6. 1975 do 15. 7. 1975

v Velenju, v društvenih prostorih na novo zgrajenega samskega doma REK Velenje na Kersnikovi cesti,

razstava del II. revije likovnih skupin Slovenije

Razstava bo svečano odprta v soboto, 28. 6. 1975, ob 9. uri

Pokrovitelja:

Kulturna skupnost Slovenije

Rudarsko-elektroenergetski kombinat Velenje

Po vsej Sloveniji so se zvrstile razstave likovnih skupin. Vsako razstavo je obiskala posebna strokovna žirija in odbrala najboljša dela avtorjev za razstavo na čast 100-letnice našega rudnika in 30-letnice osvoboditve. 100 avtorjev iz 22 likovnih skupin iz cele Slovenije bo na njej razstavilo 118 svojih del (slike, grafike, risbe in plastike). Dela so v glavnem iz zadnjih let, z različno motiviko iz vsakdanjega življenja — najbolj pa je zastopano krajinarstvo. Avtorji so v večini amaterji, ki svoj prosti čas posvečajo podoživljanju naše stvarnosti in ustvarjanju.

Njihova starostna struktura je dokaj pisana. Pa tudi po poklicu se zelo razlikujejo. Med njimi so, denimo: študenti, delavci različnih poklicev, zdravniki in arhitekti. Domala za vse pa velja, da ustvarjajo pod okriljem likovnih skupin, to je, organizirano in pod vodstvom mentorjev. Zato njihova dela niso šablonska — v vsakem od njih so individualne ustvarjalne značilnosti, ki so prvine umetnine.

To je le skop opis vsebine in kvalitete te razstave, s katerimi bi radi v vas zanetili željo, da jo obiščete; da si o njej ustvarite lastno sodbo. Upamo, da tega svojega namena nismo zgrešili — in da bo vas na razstavo prišlo veliko.

Organizatorji

Odšli v pokoj v letu 1975

Štefan LETOJNE, upokojen 11. februarja

Rojen 24. decembra 1931 v Šmartnem ob Dreti. Poročen z Majdo, rojeno Platovšek.

Pri termoelektrarni Šoštanj neprekinjeno od 1. junija 1964. Zaposli se kot ključavničar I za splošno vzdrževanje, kasneje pa je skupinovodja pri strojnem vzdrževanju.

Tomo HUZJAK, upokojen 4. marca

Rojen 11. avgusta 1924 v Gotolovcu. Poročen z Ano, rojeno Dugan.

Pri rudniku neprekinjeno od 12. septembra 1966. Zaposli se kot kvalificiran kopač v jami ZAHOD, kjer dela vse do upokojitve.

Štefan PRAŽNIKAR, upokojen 13. marca

Rojen 21. marca 1928 v Pongracu pri Zalcu. Poročen z Ano, rojeno Oplotnik.

Pri rudniku neprekinjeno od 2. marca 1964. Zaposli se kot kvalificiran kopač v jami VZHOD, leta 1967 pa je premeščen v jamske gradnje, kjer dela vse do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Aktivni udeleženec NOB od oktobra 1944 pa vse do konca vojne.

Stanislav RAMŠAK, upokojen 31. marca

Rojen 1. januarja 1928 v Lipju pri Velenju. Poročen s Franciško, rojeno Lemež.

Pri rudniku neprekinjeno od 8. novembra 1949. Zaposli se kot vozač v jami VZHOD, leta 1956 pa je premeščen v elektrostrojni obrat in leta 1961 nazaj v jamo VZHOD, kjer dela vse do upokojitve. Leta 1966 opravi izpit za strelca.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Aktivni udeleženec NOB od avgusta 1944 pa vse do konca vojne.

Anton JAVORNIK, upokojen 4. aprila

Rojen 1. januarja 1919 v Vitanju. Poročen z Rozalijo, rojeno Mešl.

Pri rudniku neprekinjeno od 19. avgusta 1946. Zaposli se kot pomočnik kopača v jami VZHOD, kjer dela vse do upokojitve. Leta 1960 opravi izpit za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Gabrijel OBLAK, upokojen 5. aprila

Rojen 16. februarja 1927 v Zabukovici. Poročen z Marijo, rojeno Juteršek.

Pri rudniku neprekinjeno od 10. oktobra 1966. Zaposli se kot rudarski nadzornik v jami VZHOD. V letu 1972 je za dva meseca premeščen v jamske gradnje, nakar ponovno v jamo VZHOD, kjer dela vse do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku. Udeleženec NOB od oktobra 1944 dalje.

Martin JOVAN, upokojen 7. aprila

Rojen, 5. oktobra 1922 v bivšem Št. Janžu pri Velenju. Poročen z Marijo, rojeno Gril.

Pri rudniku neprekinjeno od 11. julija 1946. Zaposli se kot kvalificiran kopač v jami VZHOD, kjer dela vse do upokojitve. V letu 1965 opravi izpit za strelnega mojstra.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Aktivni udeleženec NOB.

Franc BOŽIČ, upokojen 17. aprila

Rojen 1. aprila 1925 v kraju Cesta pri Krškem. Poročen z Vido, rojeno Maček.

Pri rudniku neprekinjeno od 23. marca 1961. Zaposli se kot kvalificiran kopač v jami ZAHOD. Novembra 1974 je premeščen v jamo Škale, decembra pa v Steber 8, kjer dela vse do upokojitve.

Aktivni udeleženec NOB od septembra 1944 pa vse do konca vojne.

Slava OŽIR, upokojena 25. aprila

Je mati dveh otrok: leta 1954 rojene Cvetke in leta 1956 rojenega Srečka.

Rojena 7. maja 1927 na Konovem pri Velenju. Pri rudniku neprekinjeno od 22. maja 1975. Zaposli se kot čistilka v bivšem rudniškem gradbenem obratu, leta 1965 pa je premeščena v zunanji obrat, kjer dela vse do upokojitve.

Aktivna udeleženka NOB od marca 1944, sodelovala pa je že prej.

Jože ŽAGAR, upokojen 7. maja

Rojen 2. marca 1924 v Lahovem grabnu pri Laškem. Poročen z Franciško, rojeno Drolc.

Pri rudniku neprekinjeno od 10. avgusta 1959. Zaposli se kot kvalificiran kopač v jami VZHOD, vendar je še v istem letu premeščen v jamo ZAHOD, leta 1965 pa nazaj v jamo VZHOD, kjer dela do leta 1967, ko je za en mesec premeščen v jamo ZAHOD in nato do upokojitve ponovno v jamo VZHOD.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Jože JEVŠEVAR, upokojen 8. maja

Rojen 5. februarja 1923 v Škalah pri Velenju.

Pri rudniku neprekinjeno od 16. oktobra 1945. Zaposli se kot polkvalificiran kopač v jami, leta 1956 pa je premeščen v zunanji obrat, kjer dela vse do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Ignac KALŠEK, upokojen 15. maja

Rojen 20. julija 1931 v Stranich. Poročen z Ljudmilo, rojeno Jezernik.

Pri rudniku neprekinjeno od 25. novembra 1954. Zaposli se kot nekvalificiran kopač pri jamski pripravi v jami VZHOD, od koder je leta 1963 premeščen v klasirnico, kjer dela vse do upokojitve. Leta 1961 opravi izpit za polkvalificiranega in leta 1967 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Karel VIDEMŠEK, upokojen 14. maja

Rojen 4. novembra 1924 v Škalah pri Velenju. Poročen z Drago, rojeno Blažič.

Pri rudniku neprekinjeno od 12. decembra 1949. Zaposli se kot kvalificiran kopač v jami VZHOD, od koder je v letu 1972 premeščen v zunanji obrat, kjer delavse do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Ludvik ŠKRUBA, upokojen 17. maja

Rojen 22. avgusta 1924 v Št. Vidu pri Celju. Poročen s Šefko, rojeno Pergovnik.

Pri rudniku neprekinjeno od 21. februarja 1950. Zaposli se kot nekvalificiran kopač v jami VZHOD. Leta 1960 je premeščen v jamo ZAHOD, kjer dela vse do upokojitve; razen v letu 1974, ko je za en mesec zaradi bolezni premeščen v zunanji obrat. Leta 1954 opravi izpit za polkvalificiranega in leta 1955 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Janez KRUŠIČ, upokojen 31. maja

Rojen 16. septembra 1934 v Čeremožišah pri Mariboru.

Pri rudniku neprekinjeno od 6. februarja 1963. Zaposli se kot nekvalificiran kopač v jami ZAHOD, kjer dela do upokojitve.

Franc HLAČAR, upokojen 5. junija

Rojen 18. novembra 1926 v Celju. Poročen z Ano, rojeno Markovič.

Pri rudniku neprekinjeno od 6. avgusta 1962. Zaposli se kot kvalificiran kopač v jami VZHOD. V letu 1974 dela pet mesecev pri jamskih pripravah, nato je premeščen na odkope ZAHOD, kjer dela vse do upokojitve.

Jože PUSTINEK, upokojen 7. junija

Rojen 12. januarja 1936 v Andražu pri Polzeli.

Pri rudniku neprekinjeno od 9. junija 1959. Zaposli se kot nekvalificiran kopač v jami VZHOD. Leta 1969 je premeščen v jamo ZAHOD, leta 1972 na OMKT čelo v jami VZHOD in leta 1973 v jamo ZAHOD, kjer dela vse do upokojitve. Leta 1961 opravi izpit za polkvalificiranega in leta 1971 za kvalificiranega kopača.

Drago PRESEČNIK, upokojen 7. junija

Rojen 24. januarja 1921 v Šoštanju. Poročen z Rozalijo, rojeno Kurnik.

Pri rudniku neprekinjeno od 26. novembra 1946. Zaposli se kot nekvalificiran kopač v jami VZHOD, kjer dela vse do upokojitve. Leta 1961 opravi izpit za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Aktivni udeleženec NOB od oktobra 1944 pa vse do konca vojne.

Mihael PINTARIČ, upokojen 10. junija

Rojen 19. septembra 1925 v Bučkovcih pri Ljutomeru. Poročen z Marijo, rojeno Vogrinec.

Pri rudniku neprekinjeno od 18. aprila 1952. Zaposli se kot nekvalificiran delavec v klasirnici, kjer dela vse do upokojitve. Leta 1958 opravi izpit za strojnika izvažalnega stroja. Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Aktivni udeleženec NOB od novembra 1944 pa vse do konca vojne.

Stanislav VIHER, upokojen 11. junija

Rojen 14. aprila 1926 v bivšem Št. Janžu pri Velenju. Poročen s Pavlino, rojeno Petek.

Pri rudniku neprekinjeno od 28. aprila 1952. Zaposli se kot nekvalificiran kopač v jami VZHOD, kjer dela vse do upokojitve. Leta 1959 opravi izpit za polkvalificiranega in leta 1961 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Aktivni udeleženec NOB od maja 1944 pa vse do konca vojne.

Jože ČEKON, upokojen 11. junija

Rojen 1. februarja 1925 v Škalah pri Velenju. Poročen z Jožejo, rojeno Miklavžina.

Pri rudniku neprekinjeno od 11. maja 1951. Zaposli se kot kvalificiran električar v klasirnici, kjer dela vse do upokojitve. Leta 1964 opravi izpit iz elektrotehničnih predpisov.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Anton KOLENC, upokojen 24. junija

Rojen 16. januarja 1922 v Velenju. Poročen z Marijo, rojeno Zagruševcem

Pri rudniku neprekinjeno od 13. julija 1948. V začetku je pri plemenitjenju premoga v klasirnici. Leta 1954 je premeščen v zunanji obrat, leta 1960 v klasirnico in še istega leta nazaj v zunanji obrat; za vratarja. Leta 1962 je ponovno premeščen v klasirnico, kjer dela vse do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo pri rudniku.

Romana Misja

Šilce — smeha

— In kdo je pri vas odgovoren za kvaliteto izdelkov?
— Za dobre mi, za slabe material.

Sine med reševanjem križanke:

— Ate, pomagaj mi! Samo zadnja beseda mi še manjka.
— Kar na mamo se obrni. Ona je specialist za zadnjo besedo!
— Pa si se ti res oženil?
— Res, res. Kot samec se nisem dobro počutil ne doma ne zunaj, zdaj pa se izvrstno počutim vsaj - zunaj.
— Uh, kako me jezi! Po vseh časopisih same gole ženske.
— Ja, kaj pa ti je? Saj si jih včasih tudi ti rad gledal!
— Ja, ja, gledam jih še vedno rad. Jezi me le, ker ni tudi njihovih naslovov.
— Gospodična, bi mi vi dovolili, da bi jaz prvi spal z vami?
— Če boste, spali, boste pa res prvi!
— No, zdaj, ko so se alkoholne pijače tako podražile, si pa verjetno le nehal piti?
— Ne, le otroci so nehali jesti.
— Prejšnji teden sem bila tako srečna, ker nisi nič pil. Danes si pa spet prišel pijan domov.
— Ja ženka, ta teden sem pa jaz na vrsti, da bom srečen.

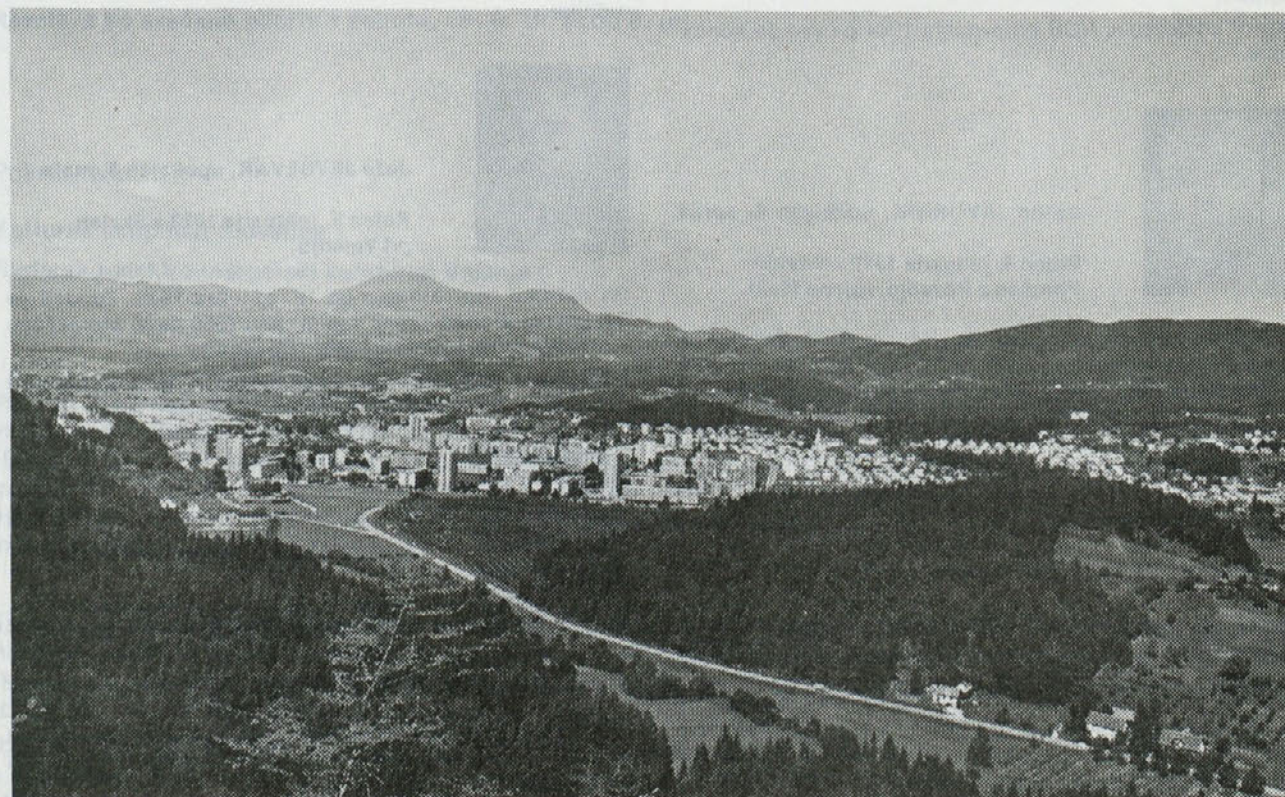
Izbrala R. Misja

Iz trpkih spominov na preteklost nekdanjega Velenja in velenjskega rudarja

V letih svobode pa je poleg lepih in sončnih rudarskih domov v Velenju zrasel tudi Dom rudarjev v Fiesi

In to je jedro naše doline — Velenje

Program prireditev ob praznovanju 100-letnice rudnika in 3. julija 1975

Petek, 27. junij

OB 19. URI

v knjižnici Velenje

ODPRTJE RAZSTAVE "RELIK"

Sobota, 28. junij

OB 9. URI

v društvenih prostorih nanovo zgrajenega samskega doma REK Velenje na Kersnikovi cesti

ODPRTJE II. REVIFE DEL LIKOVNIH SKUPIN SLOVENIJE

OB 16. URI

na mestnem kotalkališču

KOŠARKARSKI TURNIR

OB 19. URI

v Delavskem klubu

SPREJEM ČLANOV KOLEKTIVA, KI PRAZNUJEJO 20 LET NEPREKINJENEGA DELA V DELOVNI ORGANIZACIJI
SPREJEM ČLANOV KOLEKTIVA, KI PRAZNUJEJO 5 ALI VEČ LET NEPREKINJENEGA DELA V JAMSKI REŠEVALNI ČETI

Nedelja, 29. junij

OB 16. URI

na mestnem kotalkališču

ZAČETEK ROKOMETNEGA TURNIRJA

OB 19. URI

v Delavskem klubu

SPREJEM UPOKOJENCEV DELOVNE ORGANIZACIJE

Ponedeljek, 30. junij

OB 17. URI

ODPRTJE NOVEGA SAMSKEGA DOMA DELOVNE ORGANIZACIJE NA KERSNIKOVI CESTI

Torek, 1. julij

OB 17. URI

na stadionu pri Velenjskem jezeru

ATLETSKI MITING

Sreda, 2. julij

OB 10. URI

v Domu kulture

SLAVNOSTNA SEJA DELAVSKEGA SVETA DELOVNE ORGANIZACIJE S PODELJEVANJEM DELOVNIH ODLOKOVANJ PREDSEDNIKA REPUBLIKE MARŠALA TITA ZA SLUŽNIM ČLANOM KOLEKTIVA

na igriščih osnovnih šol Gustava Šiliha in Antona Aškerca, v kleti bivšega Mladinskega kluba, v prostorih delavske univerze Velenje in v hotelu Paka

ZAČETEK PRVIH ŠPORTNIH IGER RUDARJEV

Trenutek naše lanske osrednje proslave 3. julija.

OB 18. URI

v sejni dvorani SOB Velenje

SLAVNOSTNA SEJA KONFERENCE KOMUNISTOV V DELOVNI ORGANIZACIJI S SPREJEMOM NOVIH ČLANOV V ZVEZO KOMUNISTOV

OB 20. URI

pred Domom kulture

KONCERT RUDARSKE GODBE VELENJE

OB 20.30

v Velenju in Šoštanju

KANONADA IN OGNJEMET

po hribih v okolici

ZAČETEK KRESOVANJ

Dan rudarjev: četrtek, 3. julij

OB 5. URI

v Velenju in Šoštanju

BUDNICA RUDARSKE GODBE VELENJE

OB 8. URI

s Titovega trga

ODHOD PARADE PROTI STADIONU PRI VELENJSKEM JEZERU

OB 9. URI

na stadionu pri Velenjskem jezeru

OSREDNJA PROSLAVA 100-LETNICE RUDNIKA LIGNITA VELENJE IN RUDARSKEGA PRAZNIKA, POSVEČENA TUDI 30-LETNICI OSVOBODITVE

V OKVIRU PROSLAVE TRADICIONALEN RUDARSKI SKOK ČEZ KOŽO

OB 11. URI

na mestnem gradu

ZAČETEK TRADICIONALNEGA PIKNIKA NA DAN RUDARJEV

Petek, 4. julij

OB 14. URI

s startom in ciljem nad kamnolomom GIP Vegrad na Selu pri Velenju

MEDREPUBLIŠKO TEKMOVANJE V MOTOKROSU

Voznikom motornih vozil

Organizatorji na gradu prosijo vse, ki bodo na piknik odšli z avti, da si parkirne prostore zanje poiščejo v mestu. Da ne bo gneče, bo namreč cesta na grad za motorna vozila med piknikom zaprta.

Glede kuponov za piknik na gradu

Do njih so upravičeni vsi, ki bodo v soboto, 28. junija, v staležu zaposlenih pri REK Velenje — tudi vajenci in praktikanti.

Vsak upravičenec bo dobil tri kupone: dva za jestvine in enega za pijačo; za jestvine dva zato, da mu ne bo treba — če ne bo hotel — precej obilnega obroka dvigniti naenkrat.

Pijače, kolikor je gre vsakemu, pa se ne splača deliti, zato bo vsak dobil zanjo en blok, ob dvigu pa bo za steklenico moral plačati kavcijo, če za zameno ne bo imel s sabo steklenice od piva.

Še to — Upravičenci, ki kuponov ne bodo dobili pravočasno, se naj zanje pozanimajo pri svojem nadzorniku oziroma mojstru ali delovodji, v skrajnem primeru pa na gradu, kjer bo ena od stojnic za to posebej označena.

Vsem članom kolektiva Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje in njihovim svojcem, posebej pa še vsem rudarjem in upokojenim rudarjem Rudnika lignita Velenje, jubilarantom 20- in večletnega zvestega dela v delovni organizaciji, jubilarantom 5- in večletnega požrtvovalnega dela v jamski reševalni četi Rudnika lignita Velenje in zaslužnim članom kolektiva, ki bodo pr prejeli delovna odlikovanja predsednika republike tovariša Tita,

ISKRENO ČESTITAMO

ob zgodovinskem jubileju Rudnika lignita Velenje in 30-letnici osvoboditve — z željo, da bi vedro praznovali, po praznikih pa zopet pošteno kot doslej izgrajevali svoje in svojih otrok življenje, ki je usodno razpeto med velenjske jame, tovarne v dolini in njeno mesto ter živa izročila narodnoosvobodilne borbe in družbene svaritve poveljnih let.

Srečno!

Predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Ivo Kadliček, sekretar konference osnovnih organizacij ZK Ivo Drev, predsednik organizacije mladih Franc Avberšek, predsednik delavskega sveta delovne organizacije Jože Aljaž in glavni direktor delovne organizacije Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje Mirko Bizjak.